

НАРОДЕН ТЕАТЪР "И В А Н В А З О В"

Стенографски протокол

ЗАСЕДАНИЕ НА ХУДОЖЕСТВЕНИЯ СЪВЕТ
ЗА ОБСЪЖДАНЕ НА ПИЕСАТА "СЪБОТА, НЕДЕЛЯ И ПОНЕДЕЛНИК"
от Едуардо де Филипо

Кабинета на директора на театъра /хотел "Севастопол"/

25 март /вторник/ 1975 година

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

У ч а с т в у в а щ и

3 стр.

И з к а з в а н и я

предс. Севелина Гьорова	4, 5, 6, 7, 33
н.а. Маргарита Дупаринова	4
з.а. Моис Бениеш	5, 8, 41, 44
Антония Каракостова	8
Николай Николаев	10, 14
н.а. Рачко Ябанджиев	12, 14
Сава Хашъмов	15
Мила Падарева	17
н.а. Георги Раданов	19
з.а. Енчо Халачев	21
Банчо Банов	23
н.а. Любомир Кабакчиев	27
Кирил Неделчев	32
Илияна Друмева	45

У ч а с т в у в а т :

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Севелина Гьорова - главен драматург на
Народния театър "Ив. Вазов"

з.а. Моис Бениеш - режисьор на постановката

Атанас Велянов - художник на декора

Венера Наследникова - художник на костюмите

Александър Григоров - зам.-директор

Александър Панков - зав. постановъчната част

Илияна Друмева - драматург

Антония Каракостова - драматург

Банчо Банов - драматург

з.а. Енчо Халачев

н.а. Любомир Кабакчиев

н.а. Маргарита Дупаринова

н.а. Рачко Ябанджиев

з.а. Емил Стефанов

Мила Падарева

Кирил Неделчев

Сава Хашъмов

н.а. Георги Раданов

Николай Николаев

Снежина Гълъбова - зав. музея

Ангел Ангелов - стенограф

Н а ч а л о - 13,20 ч.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА Моля, да започнем. Другарката Дупаринова трябва да напусне заседанието на Художествения съвет поради заетост и затова ще се изкаже първа.

н.а. МАРГАРИТА ДУПАРИНОВА Преди всичко искам да кажа, че сме свидетели на едно високо и много хубаво постижение. Първо, смятам, че изборът на тази пиеса беше много успешен. Второ, за това разпределение на ролите в пиесата искам още веднаж да поздравя другаря Бениеш. Смятам, че това е правилният път за работата в нашия театър и особено се радвам да видя такива хубави постижения на сцената.

Радвам се, че виждам този хубав състав, че виждам отново Иринка Тасева на сцената и смятам, че не бива да се допускат такива случаи дълго актриси да липсват от сцената. Казвам актриси, защото актьорите-колеги са винаги на сцената и имат щастието да бъдат на нея в най-хубави положения.

Смятам, че на този въпрос трябва да се обърне внимание, затова защото твърде тясно сме свързани с времето и не бива да се позволява да се изпускат възможностите, не бива да се позволява този начин на мислене - да не се мисли за актьорите. Няма да бъде толкова трудно и ще има добри резултати да се намери за всеки актьор по нещо хубаво, защото действително актьорите дават толкова много от себе си, толкова много красота и толкова много истина раздават на хората, че това са скъпоценни мигове от живота, които не бива да се изпускат.

Моето пожелание е само в една насока - още малко да се свъсти темпото, да не се страхувате от това, че няма да се чуе

репликата, че няма да се разбере какво става на сцената. Всичко е много хубаво, много ясно и просто нека действието да тече като по вода.

Ето, това е накратко онова, което исках да кажа, и пожелавам "На добър час!"

Декорът е много хубав. Разбира се, със светлините трябва да се внимава.

Никъде да няма паузка - нито при вдигане на завесата, нито при започване на реплика, просто всичко да върви на един дъх.

Довиждане!

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Ако другарят Бениеш счита за нужно да каже нещо, преди да са се изказали членовете на Художествения съвет за постановката, моля да заповяда. Било за някои неща в техническо отношение, било за други, които трябва да се имат пред вид.

з.а. МОИС БЕНИЕШ

Станаха доста технически грешки с осветлението, с вдигането на завесата, с влизането и излизането на хората. Аз сега сам разбирам, че трябва още един антракт, който да се даде след второ действие, защото публиката ще бъде задържана дълго време, близо два часа, и е добре да я пуснем малко, за да изпушат пушачите по една цигара, да си отдъхнат и т.н.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Категорично сте на становище, че трябва да има и втори антракт.

з.а. МОИС БЕНИЕШ

Първият антракт можем да го съкратим с 5 минути и вторият антракт да бъде 10 минути, или общо антракти 20 минути. Аз мислех да съкратя на две части, но виждам, че това ще повреди на впечатлението на публиката.

Това е, което искам да кажа.

Разбира се, всички бележки, които другарите ще направят ще ги взема пред вид.

Това е втори път, когато ние връзваме, така да се каже, изцяло пиесата поради трудните условия, при които работихме в "Освобождение" и в Операта, където имахме много ограничени часове, нямахме възможност за осветителни и монтировачни репетиции и затова може би вие сте забелязали, че в песните не всичко е органично, във финала има още да се работи и т.н.

Това е, което мога да кажа.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Използвам присъствието на другаря Кабакчиев и преди да започнат изказванията по спектакъла искам да споделя нещо. Аз мисля, че ние сме длъжни да гледаме и втория състав. Въобще в нашия театър има една практика по отношение на вторите състави, която не е правилна. Ако сте забелязали, други театри правят просто по две премиери понякога, пускат афиш и по този начин проблемът за дубльорството, който е много остър в нашия театър, където трупата е голяма и е необходимо да се представи този двоен състав, когато това е нужно, намира своето решение. Ние трябва да уважим това, но в нашия театър нямаме такава практика. Когато се реши въпроса за ръководството на театъра, трябва да поставим този проблем, за да се реши, но сега това, което смятам, че сме длъжни колегиално

да направим, е да гледаме и втория състав. Утре е репетицията и ние просто сме длъжни да видим и втория състав.

МИЛА ПАДАРЕВА

Аз бих ви предложила не утре, а ако може в събота, защото ние не сме имали пет дена репетиция и нашият състав не е минавал пиесата със съответните изисквания на тази сцена.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Шест души има във втори състав, това са наши колеги и ние сме длъжни да им кажем своите бележки, макар и да се съберем в една гримьорна, просто в порядъка на един разговор да им кажем нашето мнение.

н.а. Георги Раданов

Иначе се получава впечатление като за второ качество актьори, че не им се обръща внимание и т.н.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Не, не за това, но дори се получава нещо такова, че на този, на който даваш ролята като дубльор, който има друг титуляр, даже не го и знаеш и не го преценяваш. Това не е правилно.

н.а. ГЕОРГИ РАДАНОВ

А може да има и някои неща, на които да се обърне внимание.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Въобще този въпрос трябва да се постави на такава основа. Това е, което искам в началото да кажа като мое мнение, а всеки от вас може да изрази своето становище. А по-нататък, когато се реши проблемът за ръководството, ние трябва да поставим тази работа на съвсем достойна основа, да си има премиери и представления едикога си и едикога си и да се знае, че театърът стои зад този

състав, че това е работа на Народния театър. Ако ние решим, че някои не е подходящ, това е друг въпрос. Никога не гледаме вторите състави. Така беше и с "Дългото мълчание". Изобщо излизат хора, които даже колегите им не са видели, което не е правилно.

Имате думата, другари.

з.а. МОИС БЕНИЕШ

Искам да прибавя само нещо малко.

По време на репетициите в последните дни, преди излизането пред публиката, нашата колежка Мария Брайкова, стъпвайки по стълбите се спъва с тока на обувката си, блъска се в стената и се удря точно на това място, където е получила веднаж такъв удар при автомобилна катастрофа. Получи едно замайване и дълго време трябва да бъде на легло. Тя поиска да играе, но аз изрично ѝ казах, че без лекарско разрешение не може да дойде да играе. И трябваше на бърза ръка, съвсем като екстрен случай да влезе Стефка Кацарска, която според мене влезе много органично, като че ли е репетирала. Тя беше така добра за един ден да подготви ролята и да излезе на сцената.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Заповядайте, другари, имате думата.

Моля да пестим времето.

Банчо, имаш думата. - Не щеш? - Добре. Тони, заповядай. Да почнем. И Илиана ще дойде, тя е по в нещата, но трябва да ръководи пресконференцията, защото съвпада с нашето заседание. Тя е и преводач на пиесата и следи работата, така че ще бъде полезна. Предполагам, че ще успее да дойде до края на заседанието.

Заповядай, Тони.

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА

Първото впечатление е, че спектакълът е станал, че има една атмосфера, че

има тази италианска радост, че има една влюбеност между героите, че има нещо много човешко в целия спектакъл.

Не мога да не отбележа постиженията на Ливи Попиванова и на Ирина Тасева, които действително ми направиха едно силно впечатление. Въобще мога да кажа, че горе-долу излизам с едни положителни впечатления от спектакъла.

Може да се каже, че имам и две съмнения. Едното е, че доста чуждо ми звучи Пулчинелла с куплетите и с песните, които минават като рамка на целия спектакъл. Просто ми се струва, че те се разминават доста със стилистиката на Едуардо де Филипо, пък и със стилистиката на самия спектакъл и нанеговия дух. Тези интеркомедийни номера натежават и дори във финала ми се струва, че пречат на естествената реакция на залата, на естествения финал на самата пиеса с тази италианска мелодия, с тази маска и това идва като малко претоварване.

Иска ми се Наско Велянов да помисли за фона извън прозорците. Този спектакъл изживя един доста бунтарски път, премина на три сцени, доколкото знам, и това приспособяване надекората е дало своето отражение, защото фона, на който се развива това действие, все пак доста бутафорно се поднася с тези арматури, с тези умалени мащаби, което противоречи на другата фактура, която е на сцената.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Говориш за проспекта.

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА

Да, говоря за проспекта. Това е нещо, което ме смущава.

И още нещо, което е като забележка към другаря Бениеш, ако може в първото действие, когато всъщност те свещенодействуват при приготвянето на рагуто, когато влизат нови и нови хора,

да продължи това приготвяне, което се прекъсва, и да дава акцент в определени моменти, защото така те започват да контактуват малко извън атмосферата на кухнята и извън атмосферата за приготвянето за неделя. Всеки е със своите грижи, радости, тревоги и все пак подготовката в кухнята върви, тя не спира. Получава се обаче така, че тя още в началото се изчерпва с рязането на лука. Всичко трябва да се развие като една пространствена организация, може би, с това приготвяне на рагуто.

Това е, което мога да кажа.

На добър час на спектакъла!

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЬОРОВА

Друг другар? - Николай, искаш ли думата? Да не губим време.

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ

За хубавите работи се казаха доста неща и аз също ги споделям. Към споманените, които посочи Тони, бих искал да прибавя и тази на Емил, която аз считам, за една от най-добрите в спектакъла, и на Стефан Сърбов.

Също така бих искал да подчертая работата на Георги Кодов, който от този епизод прави много запомняща се роля. Просто той е една находка на режисьора и самият той е съвсем различен, много, много приятен, много италианец е.

Споделям напълно с Тони това впечатление, че за мене също тези интермедии, които само по себе си са хубаво написани, не знам авторът кой е...

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЬОРОВА

Седи до Вас, моля Ви се... Може ли да има съмнение...

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ

...са много приятни. Но щом е до

мене, ще трябва да кръстосаме шпагите си. То е вярно, личи веднага гениалния писател, но струва ми се, че тези интермедии малко тежат в този смисъл, че те особено в началото при представянето на Венко тежат, този монолог е твърде дълъг, като че ли прилича на тези пощенски картички, а хората чакат да почне представлението. Венко започва да прави нещо, което съвсем не е в стила на цялата работа.

Също така съм против прекъсването на действието в неговата кулминация, за да обясни Венко случая с отделни неща. Пак казвам, хубаво са написани интермедииите, но самият Венко трябва да внесе повече мекота в своята роля, защото олицетворява един мек, приятен, на места хитър герой. Но според мене не е необходимо да се извежда тази тема, защото героят на Венко е един чиновник, който е влюбен в театъра, нищо повече, а той става някак си тук един водещ спектакъла едва ли не, както това беше в "Минимият болен", но там нещата бяха съвсем други и може би там не беше така закърпено, както тук.

Считам, че ако се освободите от тези интермедии, спектакълът няма нищо да загуби, само ще спечели.

Също така считам, че трябва да се играе в един "бесен" ритъм, както каза другарката Дупаринова. Просто да се задъхва публиката, защото сам по себе си спектакълът е дълъг за комедия, някъде увисва, като се забави ритъмът. От това само спектакълът ще спечели. Иначе всичко е толкова ясно, просто ежедневно, че няма защо зрителят да съжалява, че не е чул някоя дума.

Направи ми впечатление за нещо ненужно това, дето Дорчето си кълчи краката, като че ли е била болна от детски паралич. Не си струва, грозничко е. Тя има хубави крака и няма смисъл да ги криви толкова. Ако това и Виолета Декало го прави... съвсем

да не го прави.

Иначе всичко си е на мястото.

На добър час!

н.а. РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ

Изглежда, че съм на ред и ще кажа няколко думи и аз.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Ама недейте няколко думи, кажете за всички неща, които са Ви направили впечатление.

н.а. РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ

Споделям казаното за началото на спектакъла с тези интермедии, които са направени. Може би причината е - да ми прости колегата - у самия изпълнител Венко. Не са доведени добре, не са интересни, не ме задължават, малко ме смущават и уморяват тези работи като начало. Мисля, че спектакълът би могъл да мине и без това, дори до там стигам...

Ритъмът на всяка цена на места трябва да се увеличи, да бъде по-бърз и в такъв случай няма да има нужда от втора пауза. Ако се сложи втори антракт, аз съм на мнение, че спектакълът ще загуби. Спектакълът трябва като лента да се изстреля, защото такъв е стилът и на постановката, и на автора, и на самия драматургически материал.

Бих искал да обърна внимание на следното нещо. Прави ми впечатление, че нашите възрастни актьори говорят прекрасно, всичко им се разбира. Така е с Иринка Тасева, така е със Стефан Сърбов, говорят прекрасно, всичко им се разбира. Може би при тях диалогът в ритъм, в темпо може още малко да се стъсти. Малко така по славянски ние като че ли разтягаме нещата.

Постижения имат Иринка, Сърбов, Емил Стефанов, който е направил нещо много интересно, Лили Попиванова. Всички говорят много добре.

Да се обърне внимание на Венко. На много места не го разбирам, искам да стигне текстът до мене, искам да го чуя. Имам добър слух, обаче не мога да го разбера какво говори на много места.

Разбира се, присъединявам се също към Николайчо за казаното за Дора. Дразни, не е естетично, не е хубаво това кривене на краката. Ако си играе нормално, ще бъде по-добре...

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Това ли е?

н.а. РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ

Това е, но като основа ми се иска наистина спектакълът да се изстреля.

Тогаваше ще има ефект.

Още веднаж повтарям - мисля, че няма нужда от втори антракт, ако се сбие. Няма нужда от втори антракт, много ще се удължи, ще стане дълго, а това е комедия и трябва да мине леко, леко и бързо.

Да се помисли и за тези интермедии, мене не ме убеждават...

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Аз имам един въпрос, другарю Бениеш: направени ли са някакви съкращения

в пиесата?

з.а. МОИС БЕНИЕШ

Направени са.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Текстуални, в смисъл вътрешни, защото той по начало дълго пише.

за. МОИС БЕНИЕШ

Една четвърт от текста е съкратен. Опитали сме се да направим съкраще-

щения, но доколко сме успели...

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ

Извинявам се, но мога ли да се вържа веднага в разговора? Последният диалог на другарката Тасева и Сърбов е много дълъг. Ние знаем всъщност какво ще стане, то е резултат на цялата пиеса. Има и преповтаряне. Там ножицата може да играе спокойно, другарю Бениеш, и от това ще спечели спектакълът, ще спечелят и актьорите.

Савата ми припомни и бих искал да кажа нещо и за финалните поклони. Стоят малко като фигурки от стрелбище. Хубаво започнатхе с това хоро около масата и тази песен прелива в зрителя, започва да ръкопляска и не е необходимо всеки да играе образа си. Малко така стоеше като на стрелбище.

з.а. МОИС БЕНИЕШ

Това е правилно и ще видим как да ги махнем.

н.а. РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ

Не е убедително, може би не е дообмислено.

з.а. МОИС БЕНИЕШ

Казайте го, стига, ще го махнем.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Разкриват се отношения, които вече са ясни.

н.а. РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ

Това, което каза Николайчо за интермедията, наистина е правилно, защото малко се дешифрира предварително онова, което ще стане в бъдеще и после, когато се поднесе на публиката, няма този ефект, който би имало, ако предварително не се разказваше кой какво ще направи, как обича да яде и т.н. Такова впечатление добих. То е първо впечатление и може би греша.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА   Понеже трябва да вземем колективно решение за излизане на спектакъла, аз ви моля за мнение дали спектакълът може да излезе в този срок, в този си вид и т.н.

Другарят Хашъмов има думата.

САВА ХАШЪМОВ   Не искам да повтарям казаното. Ще кажа с кое съм съгласен и с кое не съм.

Първо, смятам, че спектакълът може да излезе в този вид, в който е. Всичко показва, че спектакълът е готов и искам да поздравя другаря Бениеш преди всичко за работата му с актьорите, за това че действително в спектакъла има няколко актьорски постижения. Това го знаем много добре, не помня кой го беше казал, че в един спектакъл ако има две актьорски постижения, той вече е станал. А в този има действително с какво да се похвалим.

Пак ще го повтора, защото съм съгласен и защото наистина е така, казаното за постиженията на Ирина Тасева, на Лили Попиванова, на Стефан Сърбов и на Емил Стефанов. Тези четири основни роли в спектакъла действително са защитени по един начин, който подхожда на Народния театър и ние нямаме никаква причина да смятаме, че спектакълът не бива да се пуска, или че трябва да се отлага и т.н.. Въобще не е имало такива мисли и не е ставало дума за това, но искам да си подкрепя тезата, че наличието само на тези постижения - не говоря, че останалите не защитиха ролите си - на тези действително сериозни постижения в спектакъла ни дават основание да смятаме първо, че спектакълът е станал и второ, че е сериозен.

Оттук нататък бих искал да се присъединя към казаното

от Николай, Рачко и Каракостова за интермедиите. Аз също смятам, че те не са нито в стилистиката на автора, нито пък в начина, по който ни се поднася този спектакъл, т.е. извън стилистиката на режисьора. Има едно разминаване. Аз разбирам намерението на режисьора да подпомогнат те спектакъла, да се вплетат, обаче да не се вплитат в спектакъла, защото те не са органично свързани със спектакъла, те са нещо самостоятелно, коментиращо, от което спектакълът според мене няма нужда.

Що се отнася до темпото на спектакъла, до задъханото темпо, аз смятам, че не защото играем италианци трябва да бъде задъхано темпото, а защото играем така написана пиеса и защото това са едни сцени от живота, сцени от неаполитанския живот, които вървят много бързо - за една вечер, за един обяд и за една сутрин и затова именно всичко това върви съвсем ходом, всичко се движи, всеки влиза, излиза и т.н. кой казал, кой не казал, скарват се, сдобряват се и т.н.

В този смисъл сцената в понеделник сутринта ми се струва, че макар и да не е най-дълга по времетраене най-дотежава, защото трябва да помислим и за това, че тези хора се сдобряват в разстояние на 15-20 минути, докато заминат за работа, защото всеки бърза за работа, всички излизат. Те се сдобряват в понеделник сутринта, още неомити, с пижами и заминават. Няма никакво място за дълго обяснение, за психологизиране на нещата, за нелогически паузи и т.н. В този смисъл сцената между Ирина и бай Стефан ще спечели, ако се съкрати. Те тези обяснения през целия си живот са ги правили толкова много пъти, че са даже механизирани. Това не се случва един път, това се случва всяка събота, неделя и понеделник.

Също смятам, че поклоните не бива да останат в този вид.

В момента, в който засвири музиката, трябва да дойде и краят.

В скоби искам да кажа и това, че не се разбира нищо от това, което пеят артистите. Музиката ги заглушава и те не трябва да пеят. Или като започне музиката всички да излязат и да се поклонят, или пък музиката да бъде по-тиха като пеят, за да може да се разбира какво пеят.

Това е.

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ

Музиката е хубава.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Хубаво е да се изкажем всички, защото и без това съветът не е голям.

МИЛА ПАДАРЕВА

Първо искам да благодаря на другаря Бениеш за чудесната работа, която проведе с почти пълни два състава. За всички женски роли има по две изпълнителки. Навярно това е трудна задача за режисьора, но за актрисите това е от голяма полза и е голяма радост за женския състав, който винаги е бил неоправдан поради редица обстоятелства. Той беше страшно колегиален, с еднакво отношение към едните и към другите.

Работихме при много трудни условия и това, че още не се е получила динамиката на спектакъла, то е затова защото тук на сцената на Операта ние сме репетирали три-четири дена. Първият състав е завъртял два спектакъла, ние още не сме го завъртели, така че смятам, че динамиката, която е крайно необходима за този спектакъл, ще се получи, когато той се завърти.

Искам да кажа, че на нас, артистите, ни е малко трудно да играем така, защото ние сме свикнали да играем с малко повече паузи, с повече мислене, с повече вглъбяване, а тук просто пси-

хофизическата ни енергия трябва да бъде съвсем различна от това, което ние сме свикнали да играем. Тук трябва просто цялата пиеса да бъде като отваряне на една бутилка шампанско - докато се отвори да изтече.

Смятам, че този начин на работа трябва да се възприеме в нашия театър, защото жените наистина са много и винаги във всяка пиеса женските роли трябва да се изпълняват от два състава. Но специално за нашата работа сега искам да кажа, че се откри един въпрос - липсата на мъже в театъра. Ние сме имали много малко пълноценни репетиции, поради това че нашите колеги-мъже не можеха да се явят на репетиции и другарят Бениеш и Цеца Бакалова репетираха дълго време, партнираха ни дълго време и може би от целия този репетиционен период ние сме имали десет репетиции като хората, защото нямаме мъже.

н.а. ГЕОРГИ РАДАНОВ В "Снаха имаше една реплика: "Мъже много, но ревниви няма".

МИЛА ПАДАРЕВА

Ама наистина мъже нямаше и трябва да се помисли.

н.а. ГЕОРГИ РАДАНОВ

За пръв път се повдига въпроса за мъжете и то в такава светлина. Абсолютно права сте.

МИЛА ПАДАРЕВА

Нямаше и това спираше и затормозваше работата ни.

Що се отнася до интермедиите и аз бих казала, че Венко в началото не знам защо забавя нещата, докато трябва да се съобрази с това, че започва една италианска комедия и той трябва да отпуши бутилката шампанско.

н.а. ГЕОРГИ РАДАНОВ

Точно така.

МИЛА ПАДАРЕВА

А той не я отпущва.

Също така на края докато се въртим около масата, веднага да дойдем напред, може да си тананикаме песента, да дойдем напред и да запеем.

И аз също смятам, че трябва да се съкрати диалога в трето действие, който трае 15 минути. Да стане поне 10 минути. Дълг е, понеже там се поставят и повтарят непрекъснато много неща.

н.а. РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ

Това би могло да стане

МИЛА ПАДАРЕВА

Много неща се повтарят: ти каза, аз казах, вдовицата така направи, аз така направих... Има неща, които могат да се съкратят.

Смятам, че спектакълът е направен и ще има успех. Слънчев, раздвижен и като се завърти няколко пъти, ще се получи това, което се е търсило да се направи.

На добър час и безкрайна благодарност на другаря Бениеш от името на женския състав на тетъра!

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Заповядайте, другари.

Думата има другарят Раданов

н.а. ГЕОРГИ РАДАНОВ

С много от тези неща, които се казаха, съм съгласен и няма да говоря за интермедии, с които аз въобще не съм съгласен.

Напразни бяха тревогите на другаря Бениеш при разпределението на тази пиеса, за която той наистина се страхуваше, че няма да има покритие. Аз такова нещо не виждам. И наистина това, което днес видяхме като пръв завъртян и показан пред Художествения съвет и пред журналистите спектакъл, мене ме задоволи, защото видях, че наистина на сцената на Народния театър играят сериозни,

добри, актьори, които са разбрали Едуардо де Филипо.

Казаха се постиженията, с които съм напълно съгласен. Съгласен съм с това, че Георги Кодов наистина го виждаме в една нова светлина. Той не е от състава на нашия театър, но сега ми се вижда, че този човек е много интересен като актьор, много е характерен.

Спектакълът трябва да бъде пуснат и той ще бъде пуснат. Ще отиде на премиера с всички тези неща, които са направени. И на мене ми се иска да се изкажа за тези интермедии, за които чувството ми е, че пречат на спектакъла, а не го подпомагат, може би защото не са направени така, както трябва, да бъдат втъкнати в самия спектакъл, а са нещо съвсем отделно от спектакъла, особено тази интермедия, когато излиза и обяснява сцената на любовта, кой е Отело, коя е Дездемона и т.н., което ме подразни, и когато Глинджева стои с рагуто над главата на Ирина. Това затъмнение, след това осветление, този стоп-кадър. Това нещо много ме подразни, защото там се спря действието.

Трябва да кажа, че съм съгласен с изказванията на другарите, че този спектакъл трябва да върви в бясно темпо, в бесен ритъм, обаче тук се стига и до въпроса за техниката...

н.а. РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ

На говора.

н.а. ГЕОРГИ РАДАНОВ:

Не е въпросът само да говориш бързо, но трябва да говориш и ясно, тъй като театърът е все пак слово и словото трябва да достигне до зрителите. А смятам, че има сили в хората да направят това нещо.

Аз съм за двата антракта. Казах го на др. Бениеш още в театъра. Ние с нищо няма да загубим, ако съкратим първия антракт с 5 минути и направим втория антракт с 10 минути без тези интермедии.

Това е моето мнение.

На добър час!

Аз съм и за това – нашият Художествен съвет да види и втория състав и това трябва да бъде като практика в нашия театър. Не могат едни хора да излизат на сцената на Народния театър без да бъдат гледани от Художествения съвет и даже и одобрени.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА   И да бъде оценена и тяхната работа.

н.а. ГЕОРГИ РАДАНОВ   Разбира се, и да бъде оценена тяхната работа

Мога да кажа "На добър час!" на спектакъла, мене ме задоволява.

Извинявайте, някои неща се казаха, но може би ще трябва да се потретят. Дора според мене е като някаква – да не се изразя много грубо – притурка в спектакъла. Всички играят като нормални хора, а тя, човекът от народа, е като нещо недоразвито. Даже другарят Чапразов каза: "Абе, тя откъде е, от кой край, от Калабрия ли.." Играе като нещо недоразвито и ненормално. Дора да си бъде съвсем нормална, няма защо да прави този външен ефект с тези криви крака, много, много неубедително и дразнещо.

н.а. РАЧКО ЯВАНДЖИЕВ   Грозно.

з.а. ЕНЧО ХАЛАЧЕВ   Първо искам да отговоря на въпроса дали спектакълът трябва да се пусне или не. Аз мисля, че спектакълът трябва да се пусне.

Що се отнася до добрите страни, бих казал, че достатъчно е присъствието на Ирина Тасева, една от нашите най-добри актриси, която дълги години не е намирала централна роля и сега в този спектакъл има едно несамо добро разпределение, но и добро изпъл-

нение в това, което видяхме днес. Това е един от мотивите, които подкрепят нуждата от това представление.

За да не повтарям другите забележки, които се направиха бих казал следното. Спектакълът се нуждае от едно чувствително съкращение, може би най-малко от 30 минути. В този вид има някои неща, които твърде много се повтарят, това пречи и както и бързо да се играе, както и да се гони ритъма, все дно, спектакълът ще бъде дълъг. Той трябва да бъде не по-дълъг от 2,15 часа - 2,20 часа и тогава може да мине с един антракт. Два часа и 15 минути би било идеалното за възприемане на спектакъла. Мисля, че нищо няма да се загуби от текстът, който ще отпадне, няма да се каже, а ще остане същественото, което ще даде възможност на актьорите да го изиграят в едно сценично поведение много по-органично, много по-точно. Още повече че главната бележка е, че този ритъм, който се гони, е малко външен, малко надигран, малко се наиграва италианска ситуация, италианска атмосфера именно в стремежа на всяка цена да се гони този бесен ритъм и сеполучава едно малко външно темпо за сметка на вътрешния, органичен и необходим ритъм, който тласка и организира действието.

В този смисъл съкращенията, които ще се направят, биха били помогнали на актьорите да организират това действие и спектакълът да добие една по-действена, по-стройна и цялостно композиционна форма, каквато ще има в края на краищата.

За интермедията не искам да се изказвам, съгласен съм с това, което се каза от другите. Аз не мислех, че така ще се представят в този вид, в който ни се показаха, представях си ги малко по другояче, когато Енчо ми ги обясняваше. Сега виждам, че са направени по друг начин, който не пасва на това, което е в представлението, поради което имам и това съображение да се присъеди-

ня към направените забележки.

Мисля, другарю Бениеш, че с едно такова съкращение има време и възможност да се оправят много неща. То е в характера на работата, вътре в работата, която вече е направена и сега просто нещата малко са разтворени в голямото количество думи и от там на места е трудно да се организираме за цялостното възприятие.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА Много повторения има.

за. ЕНЧО ХАЛАЧЕВ Невероятно много повторения има.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА Тази риза, тези чорапи...

з.а. ЕНЧО ХАЛАЧЕВ Едно окастриане на текста би било много добро.

Не искам да повтарям казаното за добрите актьорски постижения. Има едно постижение, което никой не отбеляза тук - постижението на Славчо. Много добро, много точно. Да не повтарям казаното. Изобщо има възможност, ако се огледа представлението, да се направи по-живо, по-точно, по-динамично.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА Банчо, дойде твоят ред.

БАНЧО БАНОВ Каза се почти всичко. Ще започна с интермедиите. Мисля, че другарят Бениеш ще каже по-добре за тях какво трябва да се прави. Аз също в началото смятах, че ако имаше нужда от интермедии, щеше да ги напише Едуардо де Филипо. /Оживление/

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА Голям динамитаджия сте, другарю Банов...

БАНЧО БАНОВ И не е въпросът, че аз не съм успял да ги напиша, както трябва, и това

е едно на ръка, но мене ми се струва, че това е извън стилистиката на спектакъла. Спектакълът е в стила на неореализма, в един късен неореализъм, където е махната тази обществена сатирична жилка, но си остава в тази стилистика. И от тук се получава това разминаване.

Това място, това спиране на стоп-кадъра, за което говорите, се получи от това, че първоначалния замисъл беше там да бъде антракта на стоп-кадъра - так-так! и да се продължи. Сега с реалното вкарване на първия и на втория антракт този стоп-кадър мене ми се струва, че е от друга пиеса.

Спектакълът е много добре разчетен от режисьора, намерени са тази верни взаимоотношения между хората, намерена е тази човешка линия в тях.

Струва ми се, че в този вид, в който го видяхме, в спектакъла има все още известна суровост. Гледах и вчера спектакъла и мога да кажа, че днес е на една по-висока степен и по отношение на Ирина Тасева, и по отношение на Лили Попиванова. Спектакълът тепърва ще расте.

Аз не споделям това мнение, че не трябва да се търси нарочно дори този стремителен ритъм, макар и външно. В спектакъла има един милион излишни паузи. Няколко действащи лица имат монолози, които са по една страница и ако след всяко изречение се спира и се оценява, както казваше покойния Апостол Карамитев, спектакълът се разкъсва много. Тук трябва да се действа наистина в едно стремително темпо.

На четири места в спектакъла според мене се получават дупки в ритъма. Първата дупка за мене е при влизането на ~~ееците~~ домашните в първата картина. При влизането на Роко, след това на Яниело се получава еднозабавяне на ритъма, което не е от полза

за спектакъла.

На второ място много бавно тръгва второто действие, докато хората вземат ритъма от първо действие. Също така началото на трето действие е много удължено. Така е и с финала - четири места.

Това са моите мисли по отношение ритъма на спектакъла.

Мене ми се струва, че все още не е намерен верният тон във финалния диалог... Ако не се направи последният диалог.....нищо не се прави. Тук имаме същата история. Днес ми се струва, че имаше една умора, обаче това е най-възловият момент в спектакъла, тези дребни недоразумения, които минават от завръзката на пиесата до нейната кулминация, всичко това според моето скромно мнение е направено, да да се достигне до обобщение във финалния диалог.

Какво е това обобщение? Залисани в нашите всекидневни грижи, увлечени в този всекидневен ход на нашите отношения ние забравяме да бъдем хора, забравяме да се обичаме, забравяме да помним рождените си дати, забравяме тези човешки проявления, които правят нашия живот красив, които го правят поетичен, заради които всъщност човек се нарича човек. Човекът не е за това да отиде да работи 8 часа и не заради това се работи. Целият наш живот трябва да бъде насочен да създадем топлина, доверие и любов между хората. Това е голямата тема на спектакъла, която трябва да излезе накрая и да прозвучи със сила и да оправдае мястото си в Народния театър. Ние не бива да се задоволяваме с това, че правим ^{от} една комедия едно недоразумение.

Съгласен съм с това, което се каза за актьорите. Радвам се изключително много за Иринка Тасева, която се връща на сцената и трябва да отвори едни скоби и да кажа, че през този сезон, кол-

кото и при ненормални условия да се работи, ние сме свидетели на завръщането на неколцина актьори на сцената на Народния театър. Даже и за Любчо Кабакчиев, който е тук, ще кажа, че след като се върна Стефан Гецов, след като се върна Ирина Тасева, ние видяхме Любчо Кабакчиев като съвсем нов актьор, в нов план. Това е сезон, така да се каже, на разбулване на няколко забулени досега актьори.

Но какво си мисля? Да вземем другаря Сърбов, който прави ролята великолепно, с много органика, виждаме го като интересен актьор, но струва ми се, че той малко губи от това, че в първо и второ действие води линията като че ли малко еднообразно по линията на страданието. Мене ми се струва, че в началото на второ действие има достатъчно много моменти, в които той може да покаже себе си. Той все пак е един собственик, той е все пак един човек със самочувствие. Тук не е само въпросът, че той ревнува, но на него самочувствието му е оскърбено, ако щете на патека фамилията в тази къща. Но той след като е изиграл това страдание в края на първото действие, продължава го и през второто.

Също така ми се струва, че и другарят Стефанов малко повече обръща внимание на страданието в своя герой. В този старец има нещо много заядливо. Като идвахме насам си говорихме с Тони и тяго каза много точно - това е съдбата и такъв ще бъде след десет години и Пепи, и след 30 години ще бъде такъв и Роко. Останалостта, който им е нанесъл животът - заядливостта, дребнавостта. Дори неговата любов към Роко носи нещо комедийно, нещо не такова, каквото има в отношенията обикновено на един дядо към неговия внук. Повече заядливост има, отколкото страдание, да кажем в големия монолог във второ действие.

Това, разбира се, са забележки през най-тънското сито.

Определено трябва да кажа, че спектакълът засяга проблеми, които вълнуват масовия зрител. Това е една комедия, направена за най-широкия кръг публика и си позволявам да твърдя, че спектакълът ще има успех, какъвто и най-горещо му пожелавам.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЬОРОВА

Думата има другарят Кабакчиев.

н.а. ЛЮБОМИР КАБАКЧИЕВ

Аз за първи път гледам представлението, не съм чел пиесата, слушах много внимателно изказванията и откровено казано, аз се разколебах дали да се изкажа накрая, но доколкото имам чувството, че при тази сложна обстановка на нашия театър върху всички нас тежи отговорността за нашия театър, все пак ще направя един опит, ако позволите, малко по-дълго да анализирам нещата.

Не видях началото на спектакъла и моля за извинение.

Още една уговорка искам да направя: това, което ще кажа, го казвам с най-добрата воля да бъдат поправени някои неща и с убеждението, че спектакълът трябва да отиде на сцената - нещо, с което всички започнахме.

Спектакълът започва с надпис: "Виж Неапол и умри". Още една скоба ще отворя. Аз седях до другаря Бърняков, който много се радваше и ми обясни, че Умри било селище до Неапол, което трябва да видиш, след като си видял Неапол. Казва се Умру. Аз му казах доколкото знам италиански, че това "море, значи умри, като глагол, но не се отнася до селище. Както и да е, обаче.

"Виж Неапол и умри". Основният въпрос, който аз си задавам, е защо да умирам. Тоест защо е направен този спектакъл на нашата сцена? Това е първият ми въпрос и аз мисля, че онова, което трябва да се направи, е да се осмисли защо е направен този спектакъл на нашата сцена.

Пиесата е написана с една умилителна усмивка от Едуардо де Филипо, доколкото познаваме този автор. Някаква умилителна усмивка на обич към хората и с онази тенденция, за която тук Банчо Говори за финалния монолог. Дали от позицията на тази умилителна усмивка ние би трябвало да направим този спектакъл? Аз мисля, че ние би трябвало да се смеем много повече в този спектакъл. Тоест стила на спектакъла за мене е онова, което се получава в кулминацията на второ действие. Това е цялостния стил на спектакъла, според мене, може би греша. Аз казах и тук има известен субективизъм, защото трябва да си призная пред целия съвет, че аз лично - може би съм остарял - считам, че Едуардо де Филипо е като един пролетен вятър, който минава и заминава и който не оставя трайни следи в драматургията. Това е много субективно мнение, много е крайно, но вероятно от тази позиция споделям нещата.

Мисля, че първото нещо, което трябва да се направи, е да се постигне един цялостен стил в постановката.

Другарю Бениеш, може би на мене не ми прилича да давам съвет в това направление, но аз мисля, че стилът на постановката изхожда от надписа, който сте сложили на завесата и от кулминацията, която постигате във второ действие.

з.а. МОИС БЕНИЕШ

Прощавайте, че Ви прекъсвам...

н.а. ЛЮБОМИР КАБАКЧИЕВ

Моля Ви се.

з.а. МОИС БЕНИЕШ

Надписът е сложен, за да иронизира това нещо...

н.а. ЛЮБОМИР КАБАКЧИЕВ

Точно това говоря.

з.а. МОИС БЕНИЕШ

Че представя една пощенска картичка и ние виждаме фасадата на един

живот. "Виж Неапол...после умри", а дали е селища, то си е получило гражданственост. Това е направено кодошки, както се казва, с цел да се види фасадата. Вие казахте за умилителни неща, а вътре зад фасадата има съвсем други неща.

н.а. ЛЮБОМИР КАБАКЧИЕВ

Аз точно това искам да кажа и никак не споря. От този надпис трябва да се излезе за стилана спектакъла. Тоест грубо казано, всички места, които звучат мелодраматично, както е решена финалната сцена, всички места, които звучат сериозно, за мене противоречат на тази фасада, която Вие сте поставили отпред. И аз мисля, че стилът на спектакъла трябва да започне с онова, което е написано на завесата. Тоест спектакълът да стане много по-смешен, да стане много по-ироничен, да стане много по-лек.

Бих искал да взема отношение и по въпроса за интермедията. Аз не знаех, че допълнително са написани интермедията, но тук мисля, че и те звучат противоречиво на този стил, който сте избрали. На всичко отгоре не се изпълняват и добре. Противоречието идва от тук. Аз не мога да разбера това Арлекино ли е, шут ли е, комедия дел акта ли е, от кой театър е този, или е български куплетист. В този смисъл аз мога да се присъединя към мнението, което беше изказано тук, че интермедията противоречат на онова, което Вие сте вложили в спектакъла.

Мисля, че трябва да се получи значително по-голяма лекота. Оценките трябва да вървят докато партньорът ми говори, а не партньорът ми да свърши, аз тогава да съм го чул и тогава да му отговоря. Докато партньорът ми говори, аз вече съм оценил и съм казал. В този смисъл паузите ще бъдат абсолютно съкратени и мисля че не външен ритъм трябва да бъде подгонен, а да бъде вложена много повече лекота в изпълнението на артистите. Тоест всичко,

което тежи, трябва да бъде премахнато, за да има много повече лекота в целия спектакъл. С еднадума - той трябва да стане лек, жизнен, ироничен, дълбоко ироничен, за да може да постигне своята цел.

Що се касае до съкращенията, аз мисля, че също трябва да има съкращения и ако се съкрати и се направи лек, втора пауза няма да бъде необходима. Една пауза, обаче втората част ще трябва да стане много по-динамична. Спектакълът върви сега така: първо действие започва постепенно, стига кулминацията и след това започва известен пад.

Аз може би съм по-критичен, толкова трябва, но не можеш да не го кажа.

Бих искал да отбележа онова, което мисля, че при най-добрите спектакли трябва да се получи. Аз много се радвам на връщането на Ирина Тасева на сцената и се радвах на това, че виждаме на сцената една появила се актриса. Още с появата ѝ виждаш актрисата с всичките ѝ големи качества. И мисля, че във второ действие тя дава стила на спектакъла, начина по който трябва да се играе. За голямо съжаление тя самата в трето действие в последната сцена губи този стил. И аз мисля, че тя трябва да доближи финалният си монолог до онова, което прави във второ действие. То ест през цялото време тя органически се усмихва на своята героиня. Това трябва да го усещаме през цялото време.

На второ място бих се спрял на изпълнението на бай Стефан Събев. Аз тук съм близко с мислите си до това, което каза Банчо. Не знам патер фамисиас ли е, но на места той играе като в много сериозна драма. Един актьор, който аз много дълбоко уважавам и знам, че може да направи и другото и на определени места в спектакъла го прави. Тоест в онези места, в които той постига

върховете на комедията, така трябва да изгради цялата си роля.

Понеже Емил е тук, искам да кажа, че има един ключ към ролята му, който трябва още да се прибави - внезапни старчески изблици, неочаквани, на най-неочакваните места и тогава ролята му изведнаж ще стане много по-начупена, отколкото е сега. Тя сега върви по линията на усмивката по отношение на стареца и по линията на своеобразната старческа драма. Драмата нека остане като наше усещане на зрителите, а ти през цялото време го играй в такива внезапни изблици и колкото по-смешни са и на по-неочаквани места, толкова повече ролята ще спечели от това.

САВА ХАШЪМОВ

Както е по автора, когато в най-големия скандал ти се появяваш на вратата на балкона. Това трябва да го има.

н.а. ЛЮБОМИР КАБАКЧИЕВ

Точно така. Тоест тези изблици в неговото поведение само ще обогатят образа. И аз мисля, че тук трябва да отдадем заслужаното на Лили Попиванова, която работи много сериозно, но мисля, че и при нея трябва да се получи в значителна степен този комедиен момент.

Друго на по-младите колеги не бих пожелал, нодатоворят чисто на сцената, да говорят ясно, да говорят звучно, това е абсолютно необходимо за нашия театър. Ние бихме замазали нещата, ако не го кажем тук. Никого не бих искал да обидя, но то е абсолютно необходимо условие за нашия театър. И понеже Банчо каза латинска дума, нека да кажа : "Кондикциус сине ква нон", така ли е Банчо?

БАНЧО БАНОВ

"Кондикцио"...

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

"Примус интер парес".

н.а. ЛЮБОМИР КАБАКЧИЕВ

Не може без това, то е основа.

Не ми се сърдете за дългата реч, но аз всичко, което казах, го казах и с много дълбоко уважение към труда на хората, който се набива на първо място, защото много е работено и аз затова не мога да не го уважа и дълбоко го уважавам, но всичко, което казах като критика, го казах с убеждението, че може да се получи.

На добър час на спектакъла!

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Думата има другарят Неделчев

КИРИЛ НЕДЕЛЧЕВ

Когато приемахме скиците за декора, остана нерешен задният план на декора. Струва ми се, че и сега не беше решен. Много бедно, ажурно стои цялото.

Тази завеса, която е хубаво намерена като една пощенска картичка, която се купува от екскурзиантите, и онова ежедневие, което е представено и което ще стане зад нея, иска ми се да стане фон на пиесата. Струва ми се, че така ще бъде много по-хубаво, много по-добре и по-чисто и вярно.

н.а. ГЕОРГИ РАДАНОВ

Това е вече много по-трудна за осъществяване работа, Кирчо. Датата до премиерата е близо.

КИРИЛ НЕДЕЛЧЕВ

Завесата препоръчвам да стане фон на пиесата.

Декорът е малко повече ажурен, отколкото трябва. Стои много бедно и имам чувството, че е като костна система, няма организъм, няма плътност.

н.а. ЛЮБОМИР КАБАКЧИЕВ

Спектакълът е пред премиера. Има ли време за тези неща?

АТАНАС ВЕЛЯНОВ

Вижте какво, декорът е правен при съвсем лошо положение, много добре знаете това нещо. Даже скицата не е такава, какъвто е декорът сега. Това беше една импровизация в последния момент, за да не се отлагат някои работи.

КИРИЛ НЕДЕЛЧЕВ

Но сега не е оправена работата.

АТАНАС ВЕЛЯНОВ

Какво може да се направи сега?

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Кирчо, изкажи се и по този проблем за приспособяването.

КИРИЛ НЕДЕЛЧЕВ

Може да стане много лесно. Аз виждам, че може да стане... Малко повече светлина, малко по-обилна светлина...

АТАНАС ВЕЛЯНОВ

Това дойде много късно.

КИРИЛ НЕДЕЛЧЕВ

Даже да стои малко като пощенска картичка, пак ще стои много по-добре

Даже е добре да плува във фон.

н.а. РАЧКО ЯВАНДЖИЕВ

Възможно ли е да се осъществи това нещо?

КИРИЛ НЕДЕЛЧЕВ

Даже тази завеса може да ви направи някоя страшна техническа беля. Удря

се. Мисля, че ще се спечели от това.

АТАНАС ВЕЛЯНОВ

Няма начин да стане, няма техническа възможност.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Да си кажа и аз мнението.

Аз мисля, че когато включвахме тази пиеса в репертоара с доста големи възторзи от страна на литературните работници в театъра, ние я включихме не за да имаме една

пиеса, която да развлича, малко да разтоварва публиката, едно приятно представление, а за да включим творба на един драматург, който в тази си пиеса отива малко по-нататък от неореализма, не дава един къс само от живота, а достига до някои гълбини, които са дали повод на изследователи на съвременния италиански театър да кажат, че Едуардо де Филипо е неаполитанският Шекспир.

Аз няма нужда да говоря пред тази аудитория какво е направил Едуардо де Филипо въобще за италианския театър, но мисля, че в тази пиеса той наистина показва не бедните хора, не тези на дъното на живота, а показва една класа, която има макароните и неделното рагу и въпреки това няма щастие, защото няма големи цели и защото този бесен ритъм да се припечелят тези макарони и това рагу така е завъртяло хората, така ги е механизирало, че е достигнало до там хора, които имат три деца и тези деца вече са пораснали, станали са големи и са поели своя самостоятелен път, до такава степен са свикнали на този фалш в отношенията си, че не казват кое е хляб, кое е вино.

Аз общо взето смятам, че спектакълът отговаря на класата на нашия театър и показва тази пиеса в известни нейни измерения, обаче трябва да кажа, че не прави това в решителна и категорична степен. Казвам това с тревога и с препоръка, доколкото репетиции остават, ако може това да се постигне.

На мене ми се струва, че в трето действие на пиесата, нещата не са само до едно съкращение на времето, за това че вече всичко трябва да върви към своя ход, към своята окончателна развързка, а затова че това е понеделник и че всеки бърза за работа бясно и че закъснението от една минута е фатално занеговия живот и че този разговор между двамата всъщност не се състоява, защото

той иска набързо да мине този разговор, затова защото една неговост, една негова буря в чаша вода е предизвикало такива открития в душата на тази жена, която му е казала, че той никога не е гледал на нея като на истински човек и благодарение на нейния героизъм и този безмислен нейн живот, който е минал в кухнята, за да поддържа семейното огнище, съществува все пак това семейство, с което той се гордее. Той бърза да отиде на работа и да претупа разговора, затова защото знае, че вечерта ще дойде компромиса, че те пак ще говорят за болестите си, за страничните и за далечните неща.

За мене третото действие на пиесата задължава да се постигне този проблем, да се постигне внушението в зрителя, четези хора отново се разминават и компромисът и лъжата продължават, че тази събота, неделя и понеделник могат да се повторят. Това са хора, които нямат идеали и затова те така гледат на този човек Пулчинелла и се очудват на това, че той може с пълен стомах да тича, да играе в някаква пиеса, а между другото той е лош актьор. Или този глупак, умаломощен от инжекциите, който му казва: "Мене представлението не ми хареса". И това не е сложено случайно. Не е сложена случайно тази прекрасна реплика на актьора, който е автор на маската по дървения калъп, Петито - "Да, но него го няма" и не можем да разберем дали маската плаче или се смее. Това никак не е случайно.

След това дъщерята, която иска по някакъв начин да отиде в телевизията, по някакъв начин да се измъкне от този, който искрено я обича, но ще ѝ осигури такъв живот, какъвто имат всички останали.

Според мене това нещо в третото действие трябва да се постигне и главното това е диалогът между Пепино и Роза. Това е

абсолютно задължително. Отново пак дребните спомени, сантименталните, приятните неща, ... приятното отминава, но нали ти ще се появиш на балкона, ще ми дадеш отново ризата... Той иска да се оправят нещата, защото сериозно е засегнат от това, че тя му казва, че не е и баща на децата, както се казва, в истинския и духовен смисъл на думата. И тя му казва една страшна истина.

н.а. ЛЮБОМИР КАБАКЧИЕВ

И ние трябва да знаем, че в събота започва отново.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Това трябва да се получи на всяка цена. И според мене най-доброто действие в постановката, това, което дава и класата на пиесата, и класата на нашия театър, това е наистина второто действие, където е постигната наистина една Чеховска атмосфера, една дълбока трагическа тръпка за съдбата на тези хора, една трагическа тръпка отправена и към нас, защото много хора така си пропиляват живота и със съботата и с един неделен излет, с някакво приятно удовилствийце си подсладжат чисто еснафския живот, лишени от големи цели.

Ако ние това не кажем, имаме сериозни основания да са опасяваме, че могат да ни кажат, че Народният театър е поставил една приятна пиеса, на нея можем и да се усмихнем, тя ни действа по един освежаващ начин... Но не това е нашата цел, според мен ние нямаме нужда да поставяме такива пиеси от такова качество и такъв ранг. И тази пиеса не е такава. В нея аз виждам по-големи измерения, които трябва да се видят и да се постигнат.

Съгласна съм с хубавите неща, които се казаха тук. Искам да се изкажа за тези неща, които ми действуват неестетически и ме дразнят, защото тук сме се събрали за по-добро. Към казаното за

краката на Дора Глинджева бих прибавила присъствието на Соломон Аладжем с тази перука, което е просто неестетично. Това е една актьорска хватка затози човек, на който той иска да отмъсти, но няма никаква радост, никакво естетическо измерение няма присъствието на този човек. Това е нещо измъчено, малко/бутафорно, малко като от музей взето, някаква восъчна фигура. Обезателно трябва да се поправи, защото звучи неприятно.

н.а. ГЕОРГИ РАДАНОВ

Те много мислеха как да го постигнат

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ

Ако може да си избърсне главата...

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЬОРОВА

Не да се избърсне, но тази перука не е хубаво направена. Съгласи се,

че няма естетическо въздействие това нещо.

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ

Мони играе много трагически, а трябва да играе малко по...

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЬОРОВА

Той не бива да играе трагически, трагически трябва да играят другите,

ако става дума за третото действие. По начало мисля, че в третото действие трябва тези приспособления за това, че всички бясно бързат да вървят, да се съкратят, защото нямат секунда време за такива неща. А той гледа да приключи всичките разговори, да няма време, за да установи божествения компромис и да продължи живота. Това на всяка цена трябва да се внуши, но то не се внушава от спертакъла.

Искам да кажа нещо и за Ирина Тасева, една мисъл, която може би е еретическа. Това е една актриса, която постигна големи височини в нашия театър и върхове в своето лирическо амплоа, но това, че тя дълго отсъства от сцената, което говори за нашата недостатъчна грижа към такъв род актьори, дава отражение и върху са-

мия актьор. Аз мисля, че трябва сериозно да се замислим и да насочим актрисата към създаване на един непосредствен, контретен характер, към игра на характерност, нещо, което ми се струва, не във всички моменти се получава у Ирина. Аз например чувствавам този разобличителен монолог пак като някаква напрегнатост, докато стигне до неаполитанския темперамент, за който говори Енцо, че не му звучи понякога. Аз не знам дали тя трябва да крещи, ако не може органически да го направи. Може и тихо да го каже. Но това да звучи в онази трагическа дълбочина, в която това е необходимо. - Аз съм плюла кръв по този под! Тя брой сервиза, чиниите, защото не е така лесно да се купи такъв сервиз, тя няма много средства на разположение.

Мисля, че тук нещо трябва да се помисли, за постигане наистина на един необичайно силен, устойчив и изразителен характер, на който се дължи целият този фалш, цялата тази привидност, цялата тази картичка, че съществува семейство, че тези деца все пак са порасли, че съществува този относителен мир, в който могат да се ядат макароните и рагуто.

Струва ми се, че актрисата е достатъчно умна и проникателна, дълбока, за да може да го почувства и мисля, че трябва да бъде по-определено насочена.

В третото действие тя отначало се опитва, струва ми се, да разиграе този човек, но когато вижда, че у него нещата ще продължат също, разбира, че може би у нея трябва да оттедне и може би ние трябва да търсим това решение, че тя е по-мъдрата от него, че тя разбира и приема всичко това.

Не знам дали съм достатъчно ясна, но имам едни такива усещания, едни противоречия, да не прищпорим нещата и да не изгубим дълбочината, която е един нов момент в тази пиеса и която

ни се предлага като едно богатство от автора.

Другите моменти се казаха. Аз мисля, че темпо-ритъма е нещо, което ще се получи, той идва и с реакцията на публиката, и там нещата вероятно ще се получат. На Стефан Сърбов в моменти не му достигат физическите сили. Той носи тази трагика дори в по-силна степен, отколкото това е необходимо. Струва ми се, че трябва да бъде обратното—у Роза трябва да бъде по-силно.

Направи ми силно впечатление и искам да го отбележа като много високо постижение в спектакъла постижението на Лили Попиванова не само за това, че много ритмически е издържано, но просто се вижда един завършен характер на една жена, която си е решила проблемите и с доктора, и с романите, и с ателието, и с създаването на един много силен и унищожаваш хората човек, един войнствуващ даже в определени моменти характер. Много силно и много категорично постигнат по мое схващане.

н.а. ЛЮБОМИР КАБАКЧИЕВ

Най-точна и най-категорична.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Най-категорична, да, докато в Ирина трябва да се получи тази категория,

тази физиономичност на нещата в редица други моменти, особено като гласово изпълнение, като темперамент. Струва ми се, че в този монолог трябва нещо да се намери. Трябва да има и пианисимо, но да се достигне трягедията на тази жена, защото се получава малко като буря в чаша вода, а това не е буря в чаша вода за нея поне, защото тя наистина излиза с доста трагически заключения за своя живот и с много реални изисквания.

Това е, което исках да кажа.

Накрая има думата другарят Бениеш, след като изслуша нашите забележки и препоръки.

з.а. МОИС БЕНИЕШ

Най-напред трябва особено да благодаря на другарката Наследникова за чудесните костюми, които направи. Макар и съвременни костюми, тя ги направи много театрални.

Също така искам да благодаря на Наско Велянов, който в работата си тицаше като хамалин, както и работата на режисьора, която всъщност става хамалска работа. Той заедно с мене носеше на гърба си тежестта...

н.а. ЛЮБОМИР КАБАКЧИЕВ

Извинявайте, че Ви прекъсвам. В работата на Наско Велянов винаги виждаме това непрекъснато съучастие, което трябва да оценяваме.

з.а. МОИС БЕНИЕШ

Да, гонене, гонене.

Не съм съгласен да има промяна в декора. Аз смятам, че тази ажурност и тази лекота във фона съзнателно е търсена, за да се даде лекота и на целия спектакъл. Може да има много неща на задния фон, които биха утежили нещата, но чисто и просто лекота се е търсила.

Особено искам да благодаря на др. Табаков, който написа според мене чудесна музика към интермедиите, които аз смятам, че са малко... Но нека малко и да спорим, нека малко да има и дискусия. Те са в стила на спектакъла и са в стилистиката. Защо? Защото, ако познавате творчеството на Едуардо де Филипо, то е съчетание на неореализъм и на комедия д'ларт. Така че съзнателно е търсено вмъкването на това.

Аз съжалявам, че Банчо Банов се отказва от собствените си интермедии. Вчера той идва и хареса това нещо, а дали Едуардо де Филипо би написал това нещо, то е друг въпрос. Ние знаем, че в съвременния театър се правят съзнателни вмъквания, и тези интермедии съзнателно са вмъкнати, за да разширят социалният аспект

на пиесата, да ѝ предадат един малко по-друг характер на социална критика, която в пиесата я няма в пълна мера. Затова се използват интермедиите.

Вярно е, че някои от интермедиите - аз сега виждам - трябва да бъдат съкратени, нещо друго да падне, ноднес за зла участ се случиха някои неща. Вие знаете какво значи актьорът да не намери на масата чашата, която трябва да поеме и да я няма, да е счупена и т.н. Това може да му развали цялото настроение. Отначало Венко излезе, без да има никакво осветление върху него, тъмнина и това разби цялата негова игра по-нататък. Иначе той си върви с една лекота, а що се отнася до това, че не се е разбрало, той разправяше, че е последният Пулчинеллите, образ от комедия д'ларт с това, което демонстрира пред публиката. Той не е в театъра, той е в любителски театър и това е неговото хоби, отиване по представленията, но той така е пристрастен към това хоби, че му става смисъл и цел и затова е тази реплика, която се казва: Аз се възхищавам от него, защото той прави нещо, което трябва да се цени.

н.а. РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ

Става дума за дикцията. Не стига до зрителите.

з.а. МОИС БЕНИЕШ

Дикционно трябва да се оправи.

МИЛА ПАДАРЕВА

И лекота.

з.а. МОИС БЕНИЕШ

Лекота и дикция.

единия антракт от 15 минути общо 2 часа и 50 минути.

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ

3 часа и 10 минути.

з.а. МОИС БЕНИЕШ

Ние почнахме малко по-късно.

н.а. ЛЮБОМИР КАБАКЧИЕВ

Доведете я до 2 часа и 45 минути и ще бъде най-добре.

з.а. МОИС БЕНИЕШ

Механично не може да се доведе и после това е комедия. Колко върви

"Лес"? Колко върви "Деца на слънцето"?

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ

3 часа и 3 часа и 20 минути...

з.а. МОИС БЕНИЕШ

Видите ли, това са класически произведения.

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ

Това не е класика.

з.а. МОИС БЕНИЕШ

Не е класическо произведение, но е комедия.

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ

Ако ме питате, и "Лес" трае дълго време.

в.а. МОИС БЕНИЕШ

Що се отнася до отделните бележки, вие обяснихте работи, които, ако вземе друг режисьор да ги прави, ще ги направи по своему, аз съм ги направил така. Забелязвам различни неща и недостатъци в това, че се е получила на едно място мелодрама, сантимент, но в контакт с публиката пиесата ще придобие по-голяма лекота и по-голяма трезвост, както се казва и няма да бъдат гонени актьорите. А аз съм ги гонил - нека каже Мила Падарева - да не казват целия си текст и още не изказал мисълта си, веднага трябва да влезе другият актьор.

За това, което каза Мила Падарева за женския състав, аз благодаря и жените трябва другояче да ми благодарят! /Весело оживление/. Не е въпрос само на такава благодарност!

МИЛА ПАДАРЕВА

Единственият режисьор, който ни уважава.

з.а. МОИС БЕНИЕШ

Аз съм по принцип зад тази мисъл, че комедията само тогава е комедия, когато се играе сериозно, защото ако ние искаме да комикуваме, ние бихме измислили много гекове, много номера, за да се получи смях.

Благодаря на другарите за сериозното и загрижено отношение към пиесата, към играта на актьорите, към недостатъците, които ние ще гледаме в този малък срок, който имаме, да оправим, особено ритмически, особено в махане на мелодрама, особено в дикционната чистота на един или друг актьор и повече от младите и особено в бързото протичане на спектакъла.

Аз все пак малко се колебая дали да има два антракта или само един антракт, но това ще изпитаме и утре, а що се отнася до стоп-кадрите - съгласен съм, те забавят цялата тази история и не се чуват думите на хората и това, което пеят.

Много от нещата, които казахте, аз просто ги поглеждам, а е необходимо да си събера мислите и да ги погледам. Особено за това, което казахте, за нейното хумористично звучение, за това че това е една драма на средния човек, който макар и да е обезпечен, вечно е гонен. Искам само да кажа, че в третото действие, макар че диалогът трябва да се посъкрати малко, диалогът - това е една балконска сцена, бих казал, в малкопародиран вид между тези стари между тези хора на средното поколение, които не са имали възможност в продължение на двадесет и толкова години - за това говори и дъщерята - не са могли да седнат и да кажат искрено кой какво го боли, т.е. да заговорят с онази искреност и сърдечност, която е необходима, за да се разберат. Това е единственият случай след 20 години, когато те седат заедно на разговор. Даже той си дава ключовете друг да му отвори магазина, а той има нужда от един

сърдечен катарзис - да поговори с жена си.

Това е, което исках да кажа.

Благодаря ви много!

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА Много моля, понеже Илияна е преводач на пиесата, следяла е доста голяма част, да си каже и тя становището за спектакъла и да ни каже с няколко думи как журналистите са приели днешната репетиция и с това ще завършим.

ИЛИЯНА ДРУМЕВА За да не ви бавя много, защото виждам, че времето доста напредна, ще ви кажа, че пресконференцията бе посетена от представители на всички вестници, имаше много голям интерес и много се разговори. Общото впечатление е много добро, но всички единодушно правят бележка по отношение на третото действие, като считат, че там и напрежението спада, и мислите се разводняват, и се стопява основната насоченост на пиесата и че има много, много излишни неща, които трябва да се пресеят тъкмо в третата част.

По отношение на актьорските изпълнения всички с много голяма радост отбелязаха на първо място отново появата на Ирина Тасева на сцената след дълго отсъствие. Искрено ѝ се радваха и веднага наравно с нея отбелязваха изпълнението на Лили Попиванов.

Имаше препоръки по отношение на социалното заостряне на някои от проблемите, макар че конкретно не могат да посочат в какво се изразяват. Някой подхвърли, че би могла да се увеличи дозата на музиката в спектакъла, без, разбира се, също така конкретно да посочат тези неща.

По отношение на интермедиите по принцип се съгласиха с решението, но всички смятат при положение, че интермедиите оста-

нат като част от спектакъла, то тогава трябва да се потърси едно друго изпълнение в друг план и друг жанр от Пехливанов, при което да разграничи един път дон Рафаеле, членът на семейството и отделно, в съвсем друг актьорски стил Пулчинелла като водещ спектакъла.

С други думи - интермедиите ги приемат, но при условие, че те бъдат наистина различни в изпълнението на актьора.

Считат, че пиесата има място в репертоара не само на Народния театър. На първо място, разбира се, в Народния театър, защото не е играно такова нещо, и второ, в общата картина на столичния репертоар, защото наистина това носи едно разведряване, явява се едно ново петно и т.н.

Това за пресконференцията.

Сега с две думи искам да кажа моите бележки.

Аз продължавам да не мога да се убедя в необходимостта от тези интермедии, просто продължавам да бъда органично против тях. Това го казах и на режисьора в началото, споделих го с редица участващи, защото нека да си позволя само да кажа, че ако ние вземем Пулчинелла като един много важен герой от пиесата, ние обръщаме пиесата наопаки, ние я правим фарс, който днес за смях и завесело настроение показваме на хората. Така ние ликвидираме самата пиеса.

Второ, по автор дон Рафаеле е един слаб актьор и неговото хоби е едва ли не една смешка. Плюс това самият образ в цялата постройкана пиесата е твърде перифериен, той идва само да моли да му се изглади ризата и да се похвали със своето актьорско майсторство, което, четейки цитати от вестниците, става ясно, че не е никакъв актьор и в нито един от цитатите не се хвали изпълнението на дон Рафаело.

Така че ние изтегляме напред по този начин нещо, което е съвсем периферийно и на много заден план в цялата пиеса.

Освен това дон Рафаеле в поведението си сред семейството е много скромен, той е един от най-незначителните в цялата къща.

н.а. РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ

Той бяга от семейството.

ИЛИЯНА ДРУМЕВА

Той отива и казва с крайно стеснение:

"Донна Роза, ще ми огладите ли пак ризата" и това го казва крайно неловко защото усеща колко много им досажда и т.н., а тук той пристига като едвали не първи актьор от оперетния театър... Това нещо измества образа и това е нещо, с което не мога да се съглася.

Вторият момент, който също така непреодолимо ме дразни, това е изпълнението на ролята на Микеле. Това абсолютно не е Микеле. Микеле е един от онези луди, каквито ги има във всеки град, сладки луди, симпатични луди, приятни и т.н. Така както излиза обаче Аладжем, той е страшно противен, картонен и не се получаватова потресение, когато очаквайки да се нахвърли в двубой с Яниело, те така се ухилват един на друг, че този ефект изцяло изчезва.

н.а. РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ

Ефект трябва да се получи.

САВА ХАНЪМОВ

Понеже все пак времето е кратко и не може да се потърси нито перука, нито да се мисли за други неща, вероятно трябва да се помисли за нещо в облеклото му. Той малко излиза като човекът с кръглата шапка. Този черен костюм трябва да се махне, Не знам, другарко Наследникова, дали обратното не трябва да бъде - костюмът да е по-светъл, по-радостен за сметка на тази сила, която се крие зад

костюма, защото костюмът плаши. И без да си махне шапката, той ще те уплаши.

ИЛИЯНА ДРУМЕВА

Искам да кажа нещо, което се отнася до финалите на всяко едно действие.

Финалът на всяко едно действие трябва да е в многотих тон. Авторът казва в края на първо действие: "В настъпилата тишина се чува как-е? тракането на чупените от ръцете на донна Роза макарони в тенджерата". Абсолютна тишина и: трак, трак... тя се връща към своя дълг, а не с шумния финал.

Финалът на второ действие се получи този път с много добър взрив - суматохата, тревогата и изведнаж много парадоксално дон Антонио казва: "Роко, прибери ме" и "Оня не ще да ми направи костюма" - ето така как взривно се получи намесата на дон Антонио във второ действие днес. Така трябва да се явят с още по-голяма сила взривовите навсякъде, особено в третото действие, когато всеки контакт на дон Пепино с другите е нов взрив - положителен, отрицателен, положителен-отрицателен, те се редуват. Не бива да бъде в равен тон, а трябва да бъде вълнение потресаващо, вълнение успокояващо.

Последната ми бележка е по отношение на Славчо Митев, който съвсем стопява образа на Федерико. Федерико наистина се чувства през цялото време неловко, като чужд човек, попаднал не намясто, в лоши обстоятелства, току що скаран с годеницата си и почти без перспектива, но тъкмо това трябва да го показва на сцената и ние през цялото време да не забравяме, че тук има един Федерико, на когото мястото му не е между тези хора и който през цялото време се чувства крайно неловко. А ние просто го забравяме и от време на време, ако не го ръгне някой така минавайки, въобще той престава да съществува в съзнанието ни.

Друг въпрос е, че при решението на взаимоотношенията на Фредерико-Джулианела, в изпълнението на Адриана Андреева, се привнася един своеобразен колорит, т.е. нейната Джулианела трагично преживява раздялата си и тя плаче, докато във втория състав нвие ще видите, че става нещо по-интересно и там Добринка никак не го преиграва, но прави през цялото време на пук, защото тя тръгва от тази позиция, че той ѝ е вързан в кърпа и тя само го дразни и търси повод да го дразни и да го ядосва още повече. Тогава Славчо като че ли реагира по-живо, защото този повод повече го стимулира. Не знам, другарят Бениеш го знае по-добре тези неща, той го е решавал, но общата картина съдържа това нещо.

И на пресконференцията се каза за походката на Дора Глинджева. Доколкото чух и тук се направиха същите забележки.

И един последен въпрос. Не знам в нашата неписана етична иерархия как е и дали Стефка Кацарска не може да остане в първия състав. Тя се свързва много добре.

н.а. ГЕОРГИ РАДАНОВ

Абсолютно незабележимо, като че ли не е влязла вчера.

ИЛИЯНА ДРУМЕВА

Изведнаж с нея нещата станаха други.

Аз гледам тези репетиции не знам колко пъти вече и с появата на Стефка Кацарска се получи веднага един нов полъх, веднага се появи един образ на сцената, появи се Мария Каролина. При другата изпълнителка е нещо по-различно, което лично мене не ме задоволява. А със Стефка Кацарска изведнаж и Динко Динев изпъква и се получи двойка, стана своеобразна, маке и малка, тема на сцената.

Така че аз поставям и този въпрос, макар че сигурно той не се нуждае от отговор.

Това е, което исках да кажа.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Благодаря на всички...

н.а. ГЕОРГИ РАДАНОВ

Не, не, може ли само за един момент?

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

Председателят на Съюзната организация иска да каже нещо.

н.а. ГЕОРГИ РАДАНОВ

Ние досега сме изпускали един много важен момент от нашата работа в

театъра. Би трябвало още когато се разпределя известна пиеса, която ще се играе в театъра, тя да бъде разпределена по роли и аз затова апелирам към вас за още пет минути, за да може, макар че е излязла и отива към премиера, тази пиеса да бъде категоризирана.

н.а. ЛЮБОМИР КАБАКЧИЕВ

Предлагам това да го направим в събота, когато съветът ще бъде по-кратък и след като сме видели и другите изпълнители.

н.а. ГЕОРГИ РАДАНОВ

Добре, приемаме за събота.

ПРЕДС. СЕВЕЛИНА ГЪОРОВА

В събота от 21,30 часа след представлението.

Закривам заседанието на Художествения съвет.

К р а й - 14,55 часа

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЛА:

/Севелина Гъорова/

СТЕНОГРАФ:

/А. Ангелов/